
Het was als schilder dat Joris Ghekiere (1955-2016) bekendheid en waardering verwierf. Met zijn doorgedreven onderzoek naar en experimenteren met de mogelijkheden van het medium nam hij een eigennuttige positie in binnen de schilderkunst.

Wat echter nauwelijks geweten is, is dat Joris Ghekiere daarnaast een ontzettend rijk corpus aan werken op papier naliet. Zorgvuldig bewaarde de kunstenaar honderden schetsen, collages, tekeningen en aquarellen in een ladekast in zijn atelier, van de vroege jaren '80 tot kort voor zijn overlijden. Meer dan 600 werken, in verschillende formaten, vervaardigd met diverse technieken, gecreëerd over een tijdspanne van meer dan 35 jaar. Samen vormen ze een verrassend oeuvre dat bijna parallel loopt aan zijn gekende schilderpraktijk.

Op enkele tekeningen na is Joris Ghekiere nooit met deze verzameling naar buiten gekomen. Hij toonde ze niet aan de vele curatoren, critici en bevriende kunstenaars die hem regelmatig opzochten in het atelier, en al helemaal niet aan het grote publiek. De ladekast bleef, met uitzondering van enkele intimi, lang een mooi bewaard geheim van Ghekieres praktijk en atelier.

Aangezien er talloze ontwerpen rondslingerden in het atelier, gescheurd of besmeurd met voetafdrukken of inktvlekken, kunnen we er op vertrouwen dat deze selectie enorm waardevol was voor de kunstenaar.

'Reizen op papier' gaat dieper in op de jaren 1990-1991 waarin Joris Ghekiere een jaar lang doorheen Azië trok. Tijdens deze maandenlange tocht werden maar liefst 170 autonome werken, maar ook talloze schetsen, ontwerpen, collages en schetsboeken gemaakt, verstuurd of meegebracht en zorgvuldig bewaard. Recent ontdekt in een grote ladekast wordt een selectie van deze verzameling werken op papier voor de eerste maal aan het grote publiek getoond.

De kast, de ladekast, de lade, bewaarplaats van herinneringen

De kast, de ladekast of enkel de lade: het zijn drie objecten die regelmatig opduiken in de werken van Joris Ghekiere. Ze verschijnen als eerder surreële of mysterieuze elementen te midden van een moeras, een zuilengang of op een Japanse reistekening. De kunstenaar noteerde op één van zijn schetsen naast een kleine lade: *"Gebeurtenis. Verbeelden. Intieme verstandhouding tussen bewaarplaatsen en schuilplaatsen. De realiteit valt niet te vatten. Het is er verweven van emoties, denken, je kan ze enkel oproepen, de zenuw raken, de realiteit"*

aanraken, de bewaarplaatsen tonen waar de geest zijn emoties opstapelt. Beelden komen naar buiten, krijgen vorm, het zijn beelden uit een verbeelding die niet onmiddellijk te lokaliseren zijn”

De ladekast van Joris Ghekiere is een bewaarplaats van herinneringen, een persoonlijk archief dat ontstond uit experimenten in het atelier enerzijds en werken op reis gecreëerd anderzijds. Het geeft ons een uitzonderlijke inkijk in het creatieproces van de kunstenaar. Deze verzameling werken op papier brengt ons dichterbij Joris Ghekiere als kunstenaar dan zijn schilderijen op doek, waarin hij, zoals hij het zelf zo mooi verwoordde, weinig branding creëerde voor de toeschouwer.

Eigen atelier versus mobiel atelier

De werken op papier kunnen in twee categorieën verdeeld worden.

In de eerste groep werken gemaakt in de vertrouwde setting van het eigen atelier, vinden we onder meer schetsen naar oude meesters, enkele stijloefeningen en vele landschappen terug. Het meest opvallend zijn echter de talrijke collages, tekeningen en experimenten, die vaak rechtstreeks verbonden kunnen worden aan een specifiek kunstwerk of een thematische reeks. Deze werken vertonen gelijkenissen met de evolutie, variatie en gelaagdheid die terugkeren in de schilderijen van Joris Ghekiere en geven zo een inzicht in het creatieproces dat aan zijn werken op doek voorafging.

In de voorstudies is te zien hoe de kunstenaar vertrekt van bepaalde, bijna banale, beelden en hoe hij daarop doorwerkt door te knippen, te plakken en te schilderen met ongewone kleuren of dreigende schaduwen, om zo tot een ontwerp of aanzet te komen voor een schilderij. Het experimenteren als voorstudie voor een werk of een reeks is een praktijk die bij vele kunstenaars terug te vinden is. De daaruit voortkomende creaties hebben niet enkel een artistieke, maar ook een onmiskenbare documentaire waarde.

Een tweede categorie bestaat uit de werken die Joris Ghekiere gemaakt heeft op reis. Reeds op jonge leeftijd was de kunstenaar een gepassioneerd reiziger. Net na zijn afstuderen vertrok hij voor enkele maanden naar Spanje, waarna talrijke reizen naar Turkije, Italië, Japan, de Filipijnen, China, Rusland en India volgden. Tijdens zijn reizen zette Joris Ghekiere zijn gedachten, impressies en bedenkingen op papier, in woorden maar voornamelijk in beelden. De schets- en dagboeken, aquarellen en tekeningen zijn dan ook boeiende picturale reisverslagen. Uit deze werken, niet gemaakt in de intimiteit van de eigen studio, maar in een omgeving en context die voor Joris Ghekiere zo belangrijk waren, spreekt een ongelooflijke liefde voor het reizen, het onbekende en een fascinatie voor de weidsheid van de natuur. Zelf omschreef Joris Ghekiere zich reeds in 1988 als ‘een woestijnzwerfer met zand in de ogen’. Het is een beeld dat de kunstenaar zijn verdere leven zou blijven meedragen en dat toepasselijk is op zowel de manier waarop hij het reizen, als het schilderen benaderde: *“Ik heb een goede oriëntatie, ben een schaker en wil overzicht en controle houden, maar toch vind ik als fervent reiziger het niet-georiënteerd zijn veel interessanter. Het nieuwsgierig betreden van vreemd en ongekend gebied.”*

Het jaar 1990: één jaar reizen op papier

Uit de vele reizen springt een lange reis doorheen Azië er uit. Op 1 augustus 1990 vertrok Joris Ghekiere met zijn geliefde Inge Henneman naar Azië, waar ze samen reisden doorheen de Filipijnen, China, Pakistan, India, Japan en Thailand. In 1991, een jaar later, keerden ze terug naar België. Tijdens deze maandenlange tocht werden maar liefst 170 autonome werken, maar ook talloze schetsen, ontwerpen, collages en schetsboeken gemaakt, verstuurd of meegebracht en zorgvuldig bewaard. Het zijn die talrijke reisimpressies die de kern vormen van dit boek. Ze vertonen een duidelijke stijlbreek met de voornamelijk donkere werken die hij als jonge kunstenaar maakte in de jaren 1980. Ook zien we kiemen ontstaan van motieven en patronen die, al dan niet geabstraheerd, terugkeren in Ghekieres latere schilderoeuvre. Contrasterend coloriet, vlakverdeling, het gebruik van tekst, maar ook motieven als de cirkel, de trechter, de telescoop of perspectieflijnen maken tijdens deze reis hun opwachting in Ghekieres oeuvre.

Joris Ghekiere schilderde en tekende in de natuur, huurde een studio, bouwde hotelkamers om tot atelier en ging zelfs in de leer bij een gerenommeerd miniaturist in Jaipur (India). De indruk die de overweldigende landschappen op de kunstenaar maken is sterk voelbaar in zijn creaties. Daarnaast zien we ook een enorme fascinatie voor de vormtaal die andere culturen aanwenden in hun architectuur, religie, filosofie of zelfs politieke propaganda. Zo maakte Joris Ghekiere in China een reeks schilderijen op affiches van Mao Zedong, liet hij zich in Pakistan inspireren door het oude Baltit Fort in de Hunzavallei en raakte hij in Jaipur geïntrigeerd door een miniatuur die het verhaal verbeeldt van Krishna die de waterslang Kaliya onderwerpt. Joris Ghekiere verwerkte deze en vele andere indrukken tot beelden die getuigen van een zeer vormelijke interesse in bepaalde symbolen, gewoontes en esthetiek van andere culturen. De inhoud en betekenis waren voor de kunstenaar interessant, maar eerder bijkomstig om tot een sterk picturaal beeld te komen.

*“1 jaar reizen op papier tekeningen en schilderijen china india japan
Wandelen in vrijheid mijn schaduw voorafgaand
De hotelkamers. Het strand en ... waren mijn atelier”*

Zo werd de tentoonstelling met een 20-tal werken aangekondigd die Joris Ghekiere en Inge Henneman in het najaar van 1991 organiseerden in het atelier van de kunstenaar. Het blijft één van de zeldzame momenten dat Joris Ghekiere naar buiten kwam met deze werken op papier. 130 werken van de 170 worden nu getoond in Mu.ZEE vanaf 2 juli. Een ruime selectie van deze reistekeningen werd gebundeld in een publicatie die verschijnt naar aanleiding van deze tentoonstelling. De beelden hebben nog niets aan hun picturale kracht ingeboet en tonen ons **een prachtig reisverslag van een jonge kunstenaar, een woestijnzwerfer met zand in de ogen.**

Contact pers

Colette Castermans – colette.castermans@muzee.be

32 (0)473 53 38 15 – 32 (0)59 56 45 89

Persmateriaal te downloaden via <https://www.muzee.be/nl/pers>

Inloggen

gebruikersnaam : pers
wachtwoord : romestraat